

BRZA

REAKCIJA

**Vlada obesmišljava
javnu raspravu i ignoriše
manjkavosti pravosudnih zakona**

Beograd, januar 2023.

**#EY
ZA TEBE**

Godinu dana nakon što su usvojeni ustavni amandmani u oblasti pravosuđa privodi se kraju izrada seta pravosudnih zakona – Zakona o sudijama, Zakona o javnom tužilaštvu, Zakona o Visokom savetu sudstva, Zakona o Visokom savetu tužilaštva i Zakona o uređenju sudova. Članice koalicije prEUgovor dostavile su komentare na nacрте ovih zakona u okviru [javne rasprave](#), koja je trajala od 12. decembra 2022. do 15. januara 2023. Već 17. januara Vlada Srbije [usvojila](#) je [predloge](#) ovih zakona, pri čemu je upitno da li su pristigli komentari uopšte razmatrani, čime se javna rasprava [obesmišljava](#).

Na sajtu Ministarstva pravde objavljeno je ukupno 58 dokumenata sa komentarima različitih organizacija i pojedinaca, ali nisu objavljeni obavezni izveštaji o sprovođenju javne rasprave o pet pravosudnih zakona, u kojima bi se razjasnilo zašto (ni)su uvaženi pojedini komentari. Nije poznato ni da li su u ovom kratkom roku pribavljena mišljenja svih nadležnih institucija, pošto ni ona nisu objavljena.

Određbe koje su bile predmet javne rasprave jesu bitne i brojne, a rok za usaglašavanje zakona sa ustavnim amandmanima ističe 9. februara. Propisani rok za objavljivanje izveštaja sa javne rasprave je inače 15 dana (30. januar 2023). Lako se zato može dogoditi da skupštinska rasprava započne ili se čak okonča, a da poslanici nemaju na raspolaganju razloge zbog kojih predlozi iz javne rasprave nisu prihvaćeni, čak i u slučaju da Ministarstvo pravde ispuni svoju obavezu.

Ovim putem apelujemo na narodne poslanike da razmotre [komentare](#) pristigle tokom javne rasprave i predlože amandmane za unapređenje predloga pet pravosudnih zakona. Komplementarno sa tim, kao i sa [sugestijama](#) Venecijanske komisije, ovom brzom reakcijom koalicija prEUgovor nastoji da ukaže na probleme koji su lakše vidljivi čitaocima iz Srbije, nego stručnjacima koji norme sagledavaju sa stanovišta međunarodnih standarda. Uočeni nedostaci predočenih tekstova i preporuke za njihovo unapređenje sažeto su predstavljene.¹ U skladu sa ekspertizom članica koalicije, komentari su dati iz ugla unapređenja borbe protiv korupcije i zaštite osnovnih prava, što je obuhvaćeno Poglavljem 23 pristupnih pregovora Srbije i Evropske unije.

Posmatrano iz antikoruptivnog ugla, pojedini krupni nedostaci predočenih nacрта direktna su posledica manjkavosti u ustavnim amandmanima, pre svega kada je reč o imunitetu, sastavu i načinu izbora članova pravosudnih saveta. S druge strane, aktuelni tekstovi predloga zakona² mogu se bitno unaprediti kako bi se u većoj meri obezbedilo ispunjenje ciljeva pravosudne reforme u okviru normi izmenjenog Ustava. Veća nezavisnost, odnosno samostalnost mora sa sobom da

nosi i veću odgovornost sudija i javnih tužilaca za odluke koje donose, posebno u slučajevima kršenja ratifikovanih međunarodnih ugovora i zakona.

Nacrti zakona o Visokom savetu tužilaštva i Visokom savetu sudstva: Rizici za korupciju nisu eliminisani

Nacrti zakona o [Visokom savetu tužilaštva](#) i [Visokom savetu sudstva](#) pisani su uporedo, tako da su im i nedostaci istovetni. Pojedine odredbe se razlikuju, a za to nije uvek pruženo odgovarajuće obrazloženje kao, na primer, kada je reč o kvorumu za održavanje sednica i odlučivanje.

Jedna od pretpostavki postojanja nezavisnog pravosuđa jeste budžet. Za početak, nivo sredstava treba da bude dovoljan za nesmetan i efikasan rad, a zatim tim budžetom treba da upravljaju pravosudni saveti, a ne Ministarstvo pravde kao što je to slučaj. **Mehanizam donošenja budžeta** (član 4 oba nacрта) predviđa da pravosudni Savet predlaže svoj budžet nakon konsultovanja sa Ministarstvom finansija. U slučaju nepostizanja saglasnosti, Vlada ne može da menja predlog Saveta, ali u obrazloženju predloga godišnjeg budžeta Republike Srbije navodi zašto predlog Saveta smatra neprihvatljivim. Narodni poslanici će moći da vide šta su pravosudni saveti tražili, kao i mišljenje Vlade o tim predlozima. Međutim, na samom skupštinskom zasedanju, na kom se budžet usvaja, predstavnici Vlade imaju svog predstavnika, koji može da uveri zakonodavca u ispravnost svojih stavova, dok predstavnici Saveta trenutno nemaju zagarantovanu mogućnost da to učine.

Zakoni predviđaju da će pravosudnim Savetima ubuduće predsedavati članovi izabrani iz reda profesionalaca (sudija i javnih tužilaca), a da će potpredsednici biti iz reda članova koje bira Narodna skupština. Česte su spekulacije da bi se moglo dogoditi da dve grupe članova Saveta imaju suprotstavljena gledišta o važnim pitanjima. Zbog toga dobija na značaju pitanje **u kojim situacijama će potpredsednik imati pravo da menja predsednika Saveta** (član 9). Propisano je da su to slučajevi kada je predsednik odsutan ili sprečen. Međutim, pojmovi „odsustvo” i „sprečenost” nisu definisani u ovom zakonu, pa usled toga može nastati situacija u kojoj će biti sporno da li je potpredsednik Saveta neopravdano preuzeo obavljanje poslova iz nadležnosti predsednika, a da na to nije imao pravo. Ovo može biti naročito sporno u situacijama kada je predsednik zaista odsutan ili sprečen da preduzme neku radnju, ali još uvek nisu istekli rokovi za njeno preduzimanje, ili kada predsednik nije uopšte obavezan da preduzme neku radnju (i ne želi da to učini), a potpredsednik iskoristi odsustvo predsednika i preduzme je.

1 Za više informacija pogledati detaljne komentare članica koalicije prEUgovor [Autonomnog ženskog centra](#) i [Transparentnosti Srbije](#).

2 Iako je ovaj tekst pisan dok su zakoni bili u fazi nacрта, sugestije se odnose i na predloge zakona.

Imunitet članova Saveta (član 11) utvrđen je u preširokom obimu već u ustavnim amandmanima. Na osnovu ove odredbe, član Saveta ne može biti krivično gonjen ni onda kada je njegovo glasanje u okviru Saveta bilo u vezi sa krivičnim delom, na primer, kada član Saveta svesno zloupotrebi svoju funkciju da bi pomogao izbor određenog kandidata, iako taj kandidat nije najbolji („pribavljanje kakve koristi“), ili da ne bi bio izabran drugi kandidat, koji je jeste bio najbolji („teža povreda prava drugog“). Time su širom otvorena vrata korupciji tokom donošenja odluka pravosudnih Saveta, što je ujedno najkрупniji problem ove pravosudne reforme. Imunitet članova Saveta je širi nego imunitet narodnih poslanika, pa tako oni ne mogu biti lišeni slobode bez saglasnosti Saveta ni onda kada su zatečeni u izvršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina, dok bi narodni poslanik u takvom slučaju mogao biti lišen slobode.

Nedosledne i nejasne odredbe o nespojivosti funkcije članova pravosudnih saveta

Nacrti zakona ne dovode do kraja koncept po kome se članovi Saveta bave isključivo tim poslom, pa se u članu 13 dopušta mogućnost izbornim članovima Saveta da se bave nastavnom aktivnošću u okviru radnog odnosa, ali samo kao profesori pravnog fakulteta. Ne samo da ovaj izuzetak ne bi trebalo da postoji, već je i nelogičan. Za istaknutog pravnika može biti izabrana i osoba koja se bavi nastavnim radom (npr. na pravnim predmetima) na drugom fakultetu (npr. ekonomskom).

Nedosledna su i pravila o platama i naknadama (član 14). U pravosudnim savetima i dalje ima nekih članova po položaju, kojima se garantuje dodatak na platu. To je nelogično. S obzirom na to da je reč o funkciji po položaju, eventualno uvećanje bi se moglo obračunati po propisima po kojima se određuje plata (npr. ministra pravde, Vrhovnog javnog tužioca), a ne kao dodatak na platu na osnovu članstva u Savetu.

Odredbe o nespojivosti funkcije (član 15) nisu u skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije, a mnoge od njih su i nejasne. Usled toga, one mogu biti izvor problema, pa čak i zloupotreba kroz diskreciono tumačenje. Naročito je nejasna odredba prema kojoj član Saveta ne može „politički delovati na drugi način“ (pored zabrane da bude član političke stranke). Nelogično je postavljena i zabrana da se članovi Saveta bave drugim plaćenim poslom. Ukoliko je svrha zabrane da se članovi u potpunosti posvete radu u Savetu, onda bi jednako trebalo da bude zabranjeno bavljenje i plaćenim i neplaćenim poslom. Ukoliko je cilj da se zabranom obavljanja plaćenih poslova smanji broj situacija u kojima može nastati sukob interesa, onda norma nije dobro formulisana.

Nije u potpunosti jasno da li će Etički odbor Saveta odlučivati o tome koje su funkcije, poslovi ili privatni interesi

protivni dostojanstvu i nezavisnosti člana Saveta i štete ugledu Saveta postavljanjem pravila koja će važiti za sve slučajeve ubuduće ili će se razmatrati pojedinačni slučajevi. Nadležnosti Etičkog odbora se delimično preklapaju sa nadležnostima Agencije za sprečavanje korupcije.

Nedovoljno obezbeđena javnost rada pravosudnih saveta

Javnost rada Saveta nije obezbeđena u dovoljnoj meri (član 18, stav 1, član 23). Sednice Saveta su u principu javne, a Savet svojim aktom određuje kada one to nisu. Međutim, zakonodavac nije postavio dovoljno ograničenja za određivanje tajnosti. Saveti moraju da objave godišnji izveštaj, ali za to nije propisan rok, nije bliže određena sadržina, kao ni obaveza da se izveštaj objavi u obliku koji je moguće pretraživati.

Postupak za izbor sudija i tužilaca u pravosudne savete može se unaprediti. U članu 26 postoji pravna praznina, za slučaj da ne bude kandidata iz neke od kategorija sudova/javnih tužilaštava odakle se biraju članovi Saveta. Pored toga, validne su kritike predstavnika strukovnih udruženja, prema kojima su postojeće „izborne jedinice“ takve da ugrožavaju tajnost glasanja, te da bi bilo primerenije da sve sudije i tužioci imaju mogućnost da glasaju za sve kandidate.

Aktuelne odredbe o predstavljanju kandidata, mada osmišljene radi što boljeg predstavljanja, mogu dovesti do toga da tokom ovih izbora redovan rad sudova i tužilaštava bude ometen preko mere u kojoj je to neophodno. Naročito je nejasna odredba stava 7 (pravo kandidata da se predstavlja svakom sudiji/javnom tužiocu (glasaču) pojedinačno).

Razrešenje članova Saveta (član 54 i član 56) takođe nije adekvatno uređeno. Jedan od razloga za razrešenje je to da član ne učestvuje u radu Saveta bez opravdanog razloga. Međutim, nije propisano na koji način će se utvrđivati da li su razlozi za neučestvovanje bili opravdani i koji će „intenzitet“ neučestvovanja biti relevantan. S druge strane, izostavljen je razlog koji je postojao u radnim verzijama ovih zakona, a prema kojem je član mogao da bude razrešen i u slučaju da funkciju ne vrši u skladu sa Ustavom i zakonom, što se čini daleko bitnijim od neučestvovanja u radu.

U stavu 1 člana 56 propisano je da izbornom članu Saveta funkcija *može prestati* pod određenim uslovima. Svi navedeni razlozi odnose se na situacije u kojima bi funkcija *morala* da prestane, nakon što se utvrdi postojanje razloga. U drugom stavu je propisano da predlog za prestanak funkcije može podneti član Saveta. S druge strane, nijedna odredba ne daje mogućnost drugim fizičkim i pravnim licima da ukažu na okolnosti zbog kojih bi trebalo razrešiti člana Saveta, kao što ni ne propisuje dužnost Saveta da razmotri te argumente. Na taj način se značajno umanjuje mogućnost javnog nadzora nad radom Saveta i odgovornost njegovih članova.

Opasnost arbitrarnog odlučivanja kod izbora „istaknutih pravnika”

Uslovi za izbor člana Saveta iz reda istaknutih pravnika u Narodnoj skupštini (član 44) sadrže nekoliko odredaba koje nisu dovoljno razrađene i stoga u praksi mogu biti tumačene na različite načine. Tako se pod tačkom 9) stava 1 (u predlogu zakona) zabranjuje izbor kandidata koji je vršio neprimereni uticaj na sudije i javne tužioce, odnosno na javna tužilaštva i sudove, pri čemu nije jasno kako će se utvrđivati to da je takav uticaj vršen i šta će se sve smatrati vršenjem neprimerenog uticaja. Usko tumačenje bi dovelo do toga da se nepodobnim smatraju samo oni kandidati koje je Savet ranijim pravosudnim odlukama označio kao vršioce neprimerenog uticaja. Ovakvo tumačenje bi u najvećoj meri obezbedilo pravnu sigurnost, ali bi, s druge strane, njegovim prihvatanjem bilo omogućeno da bude izabran i kandidat koji jeste vršio neprimereni uticaj na sudije i javne tužioce, ali da pravosudni saveti taj slučaj nisu razmatrali. U još većoj meri tačka 10) stava 1 (u predlogu zakona), koja zabranjuje izbor kandidata koji je zastupao stavove koji ugrožavaju samostalnost javnog tužilaštva ili nezavisnost sudstva, podleže slobodnoj proceni da li je neki stav zaista takve prirode da ugrožava samostalnost i nezavisnost.

Odredba stava 3 je naročito nejasna. Kaže se da se prilikom izbora „posebno ceni” stručni ili naučni rad „od značaja za rad pravosuđa”. Postojanje ovakvih radova moglo je biti propisano kao jedan od uslova za izbor, što bi bilo jasnije. Ono je moglo biti propisano i kao dodatni kriterijum za izbor u slučaju da postoji više kandidata, koji u jednakoj meri ispunjavaju druge uslove. Bez tog preciziranja ostalo je nejasno kako će se „posebno ceniti” postojanje takvih radova.

Kod uređivanja sprovođenja javnog konkursa (članovi 48 i 49) najveća slabost jeste to što se ne vidi na koji način će Odbor utvrđivati ispunjenost pojedinih uslova za izbor kandidata. Odredba stava 4, prema kojoj Odbor može pribaviti podatke o kandidatu od organa ili pravnog lica u kojem je kandidat obavljao poslove, za tako nešto nije dovoljna. Naime, i mnoge druge institucije ili lica mogu imati informacije koje ukazuju na to da neki kandidat ne ispunjava uslove, na primer, zato što su mu stavovi takvi da se zalaže protiv nezavisnosti sudova ili zato što smatraju da kandidat nije dostojan funkcije. Iz člana 48 nije vidljivo na koji način će Odbor doći do takvih informacija, niti da li će razmatrati takve informacije ukoliko mu budu dostavljene bez traženja. Nejasno je i na koji način se obezbeđuje „učesće stručne i opšte javnosti” prilikom razmatranja prijave, što je predviđeno stavom 8.

Način odlučivanja o listi kandidata (dvostruko više od broja koji se bira, i to isključivo na osnovu pojedinačnih predloga članova Odbora za pravosuđe), ostavlja javnost bez mogućnosti da utvrdi zbog čega su pojedini kandidati dobili prednost u odnosu na konkurente. Pritom, ne treba zaboraviti ni to da postoji mogućnost

da pojedini članovi tog skupštinskog odbora, zbog svoje profesionalne delatnosti (npr. advokati), budu u sukobu interesa kada odlučuju o kandidatima.

Usled propisanog načina izbora, postoji realna mogućnost da će se izbor istaknutih pravnika u pravosudne savete pretvoriti u čisto političku odluku većine u Odboru, pa potom i u Narodnoj skupštini. Pravila glasanja na odborima Narodne skupštine uređena su Poslovníkom Narodne skupštine, ali zakon može da propiše i neki modifikovani način odlučivanja, koji bi bio primeren u ovom slučaju. Jedan od elemenata mogućeg rešenja bio bi da se propiše obaveza izjašnjavanja svakog člana odbora o svakom kandidatu.

Nacrti zakona o javnom tužilaštvu i zakona o sudijama: manjkavosti i neusaglašenost sa drugim propisima

U [Nacrtu zakona o javnom tužilaštvu](#) prepoznate su manjkavosti kada je reč o odredbama koje uređuju rukovođenje (član 4), kao i hijerarhijska ovlašćenja (član 6). Između ostalog propisuje se zabrana „pritisaka na učesnika u postupku pred javnim tužilaštvom” „neprimerenog uticaja na javno tužilaštvo od strane izvršne ili zakonodavne vlasti”. Način podnošenja i postupanje po zahtevu zbog **neprimerenog uticaja** biće propisano u celini aktom Visokog saveta tužilaštva (VST), što u ovom trenutku ostavlja otvoreno pitanje kvaliteta uređenja tog postupka.

Odredba o obavezi državnih organa, lokalnih samouprava, imalaca javnih ovlašćenja, pravnih i fizičkih lica da dostave javnom tužiocu spise i obaveštenja (član 9), sadrži nepotrebna ponavljanja i **odredbe koje mogu doći u koliziju sa Zakonikom o krivičnom postupku (ZKP)** (članovi 19, 44, 145, 180, 282, 298). Novina u odnosu na ZKP jeste obavezivanje fizičkih lica da dostave tražene spise. Nije izvesno ni da li postoji mehanizam za sankcionisanje. S druge strane, ne postoji ni mehanizam zaštite fizičkih lica, koja smatraju da im tužilac neosnovano traži spise.

Odredbe o javnosti rada tužilaštava (član 11) predstavljaju izvestan napredak u odnosu na aktuelni zakon, koji predviđa da se javnost obezbeđuje samo u skladu sa podzakonskim aktom, dok se sada navodi *u skladu sa zakonom i aktom o upravi u javnom tužilaštvu*. Ipak, formulacija ne garantuje dovoljnu **transparentnost rada javnog tužilaštva**, jer obaveze nisu precizirane (šta se mora objaviti, na koji način, u kojim intervalima itd.). Kad je reč o obaveštavanju o radu u konkretnim predmetima, nema bitnih promena u odnosu na aktuelne propise. Može se stoga očekivati da će odluke o tome koje će informacije doći do javnosti biti zasnovane na diskrecionim odlukama javnih tužilaca o tome šta je „u skladu sa interesom postupka”. Kada je reč o javnosti rada, nedovoljne garancije su predviđene kada je reč o izboru glavnog javnog tužioca, u članu 90 (bliže se uređuje aktom VST).

Opšta obavezujuća uputstva su bolje uređena nego do sada (član 16), ali bi bilo potrebno i izričito navesti da se takvo uputstvo izdaje samo kada je neophodno, jer se nijednim drugim sredstvom ne može obezbediti zakonitost, delotvornost i jednoobraznost postupanja. Ova uputstva će biti objavljivana, izuzev onda kada objavljivanje ugrožava interese nacionalne bezbednosti, što je teško zamisliti.

Preuzimanje nadležnosti (član 20) koje vrši neposredno više javno tužilaštvo nije u potpunosti uređeno ni Nacrtom novog zakona, jer se to može učiniti ne samo radi efikasnijeg vođenja postupka već i zbog „drugog važnog razloga“, tako da će u praksi ostati neograničeno i podložno diskrecionom odlučivanju.

U članu 44 **sadržina ličnog lista** ne predviđa unošenje podataka koji se tiču nespojivosti funkcije javnog tužioca sa drugim funkcijama, poslovima ili privatnim interesima.

Nadležnosti u nadzoru nad primenom akata o upravi u javnom tužilaštvu (član 46) nisu dovoljno precizno podeljene između Ministarstva pravde i Visokog saveta tužilaštva.

U članu 54, koji se bavi **političkim delovanjem tužilaca**, postoje nejasne odredbe. Nosioc javnotužilačke funkcije jeste „dužan da se uzdrži od javnog izražavanja političkih stavova i učestvovanja u javnim raspravama političkog karaktera, osim ako se radi o pitanjima koja se tiču javnog tužilaštva, ustavnosti i zakonitosti“, ali se ovi pojmovi u praksi mogu tumačiti na razne načine, uključujući u to i neke gde zabrana ne bi bila primerena. Tako bi se moglo tumačiti da javni tužilac ne bi imao pravo da kao stanovnik nekog naselja iznese stav o tome da bi trebalo izraditi novo parkiralište, jer je u pitanju stav o urbanističkoj politici. Problem nedovoljno jasne zabrane „političkog delovanja“ postoji i u Nacrtu zakona o sudijama (čl. 31), pored zabrane članstva u političkim strankama. Taj se izraz može tumačiti na različite načine, a zabrana nije propisana u Ustavu.

U **Nacrtu zakona o sudijama** (čl. 31) i Nacrtu zakona o javnom tužilaštvu (čl. 71) **pitanja sukoba interesa** uređena su drugačije nego u Zakonu o sprečavanju korupcije, koji se odnosi i na javne tužioce. Dakle, postoji ili kolizija normi ili njihovo suvišno ponavljanje.

U članu 84 Nacrta zakona o javnom tužilaštvu uređen je postupak provere ispunjavanja uslova kandidata za tužioce. Međutim, nije propisano na koji način će se proveravati **dostojnost kandidata**. Član 88 predviđa prikupljanje informacija o ispunjenosti kriterijuma, što se može vršiti od „organa i organizacija“, u kojima je kandidat radio u pravnoj struci. Naime, nije jasno da li će postojati mogućnost da se informacije prikupljaju od advokata ili privatnih firmi i da li će, s druge strane, ova mišljenja imati jednaku vrednost kao i mišljenja državnih organa o prethodnom radu. Nacrt zakona o sudijama ne postavlja

čak ni uopštena pravila za utvrđivanje pokazatelja za ocenjivanje stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti sudija podzakonskim aktom Visokog saveta sudstva.

Odredbe o prestanku mandata tužilaca (član 103) u suprotnosti su sa drugim pravilima u istom zakonu (navršenje radnog veka), a pored toga se iz nepoznatog razloga pravi razlika između broja godina za penzionisanje vrhovnog tužioca i glavnih javnih tužilaca.

Odgovornost sudija i javnih tužilaca je delimično unapređena

Odredbe o odgovornosti za štetu koju mogu načiniti sudije i javni tužioci predstavljaju veliku i pozitivnu novinu u nacrtima zakona. Međutim, potrebno ih je precizirati navođenjem organa i rokova kako bi one stvarno i bile sprovedene.

Nacrt zakona o sudijama u članu 7 predviđa mogućnost da se od sudije refundira iznos koji je Republika platila kao štetu u nekim situacijama. Međutim, nije propisana obaveza da se zatraži refundacija, već samo mogućnost da se to učini, što ostavlja prostor za diskreciju u odlučivanju Ministarstva pravde.

Imajući u vidu nove nadležnosti Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaštva, smatramo da je, radi poštovanja principa nezavisnosti sudija, odnosno samostalnosti javnih tužilaca, uputnije da u oba nacrti zakona bude propisano da će se Visoki savet sudstva/Visoki savet tužilaštva prvo obratiti sudiji/javnom tužiocu sa zahtevom da nadoknadi štetu koju je Republika Srbija isplatila, pa tek ukoliko sudija/tužilac to odbije, podneti zahtev Državnom pravobranilaštvu koje je onda dužno da pokrene postupak pred nadležnim sudom.

Nacrti zakona o sudijama i zakona o javnom tužilaštvu predviđaju dugačku listu osnova za pokretanje prekršajnog postupka protiv sudije/javnog tužioca, s tim što je propušteno da se kao disciplinski prekršaj navede osnov kada je odlukom Ustavnog suda ili drugog suda u Republici Srbiji, Evropskog suda za ljudska prava ili drugog međunarodnog suda, utvrđeno da su u toku sudskog/tužilačkog postupka povređeni ljudska prava i osnovne slobode i da je presuda/odluka tužilaštva zasnovana na takvom kršenju ili da je presuda/odluka tužilaštva izostala zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku.

Oba nacrti zakona propisuju da se drugim zakonom ne može propisati disciplinski prekršaj sudije/nosioca javnotužilačke funkcije, što je u direktnoj koliziji sa čl. 6 Zakona o sprečavanju nasilja u porodici. Među težim disciplinskim prekršajima nedostaje i okolnost u kojoj je odlukom sudije/javnog tužioca nastupila smrt ili teška telesna povreda stranke ili oštećenog, odnosno svedoka u postupku.

Predloženim zakonima mora se regulisati odgovornost sudija i javnih tužilaca u slučajevima ubistava žena i dece u Srbiji kako bi se sprečilo da odlukom sudije/javnog tužioca dođe do nastupanja smrtne posledice.

Podsećamo da odgovornost za (ne)postupanje ili pogrešno postupanje postoji za policiju i centre za socijalni rad, ali ne i za sudije i tužioce, koji su bili direktno odgovorni za izgubljene živote žena i dece.

Rodna (ne)ravnopravnost prilikom vrednovanja rada sudija i javnih tužilaca

Kada je u pitanju period vrednovanja rada sudija/javnih tužilaca, nacrti zakona o sudijama i javnom tužilaštvu nisu usklađeni sa odredbom čl. 33 st. 4 Zakona o rodnoj ravnopravnosti, koji zabranjuje rodnu neravnopravnost za vreme odsustva sa rada zbog trudnoće, porodijskog odsustva, odsustva radi nege deteta i odsustva radi posebne nege deteta. Nejasno je i zbog čega je napravljena razlika u periodima vrednovanja sudija (jednom u pet godina) i javnih tužilaca (jednom u tri godine).

Preporuke:

Proceduralne:

- Ministarstvo pravde treba da objavi izveštaje o sprovedenoj javnoj raspravi o pet pravosudnih zakona sa obrazloženjem zašto pojedini komentari jesu ili nisu uvaženi.
- Narodni poslanici treba da razmotre komentare pristigle tokom javne rasprave i na osnovu njih predlože amandmane za unapređenje predloga pet pravosudnih zakona koji su dospeli u Narodnu skupštinu.
- Narodna skupština treba da zatraži od Agencije za sprečavanje korupcije mišljenje o koruptivnim rizicima u predloženim zakonima, budući da je Ministarstvo pravde propustilo da ispuni tu obavezu.
- Predloge zakona treba usaglasiti sa Zakonom o sprečavanju korupcije, u delu koji se odnosi na sukob interesa sudija, javnih tužilaca i članova pravosudnih saveta.
- S obzirom na to da postojeće „izborne jedinice“ za izbor članova pravosudnih saveta iz reda struke takve da ugrožavaju tajnost glasanja, trebalo bi da sve sudije i tužioce imaju mogućnost da glasaju za sve kandidate. Trebalo bi otvoriti mogućnost da se angažuju spoljni stručnjaci u izbornoj komisiji i biračkim odborima (čl. 29 i čl. 37), što bi bilo od koristi naročito ukoliko ne bude dovoljno zainteresovanih sudija i javnih tužilaca da obavljaju taj posao.

Materijalne:

- Da bi narodni poslanici prilikom odlučivanja imali na raspolaganju sve argumente za usvajanje budžeta pravosudnih saveta, predstavnicima Saveta treba dati mogućnost da obrazlože svoj predlog, naročito ako Vlada nije sa njim saglasna.
- Treba precizno definisati šta će se smatrati odsustvom i sprečenošću predsednika pravosudnih saveta ili preciznije odrediti koje poslove potpredsednik Saveta može obavljati (npr. poslovi koji su vezani za ispunjavanje zakonskih obaveza i propisanog roka), a da pritom ne postoji saglasnost predsednika.
- Potrebno je izmeniti odredbe o imunitetu članova pravosudnih saveta u delu koji se odnosi na lišenje slobode člana Saveta, po uzoru na odredbe Zakona o Narodnoj skupštini.
- U predlozima zakona o sudijama i javnom tužilaštvu kao poseban osnov za utvrđivanje disciplinske odgovornosti treba predvideti slučajeve disciplinskih prekršaja koji su propisani drugim zakonima. Kao teži disciplinski prekršaj treba propisati i okolnost u kojoj je odlukom sudije/javnog tužioca nastupila smrt ili teška telesna povreda stranke ili oštećenog odnosno svedoka u postupku.
- Predloge zakona o sudijama i javnom tužilaštvu potrebno je usaglasiti sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti tako da bude jasno da se vreme tokom kojeg je sudija/javni tužilac odsustvovao sa rada zbog trudnoće, porodijskog odsustva, odsustva radi nege deteta i odsustva radi posebne nege deteta neće računati prilikom vrednovanja rada u vremenskom periodu u kome se vrši vrednovanje.

O prEUgovoru

Koalicija prEUgovor je mreža organizacija civilnog društva osnovana radi praćenja politika koje se odnose na pregovore o pristupanju Srbije Evropskoj uniji, sa posebnim naglaskom na poglavlja 23 i 24.

Cilj prEUgovora je da pomogne da se proces pristupanja EU iskoristi za ostvarenje suštinskog napretka u daljoj demokratizaciji srpskog društva.

Koaliciju prEUgovor čine:

Akcija protiv trgovine ljudima (ASTRA)

www.astra.rs

Autonomni ženski centar (AŽC)

www.womenngo.org.rs

Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP)

www.bezbednost.org

Centar za primenjene evropske studije (CPES)

www.cpes.org.rs

Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS)

www.cins.rs

Grupa 484

www.grupa484.org.rs

Transparentnost Srbija (TS)

www.transparentnost.org.rs

Glavni proizvod prEUgovora je [polugodišnji izveštaj](#) o napretku Srbije u klasteru 1.

Aktivnosti prEUgovora možete pratiti na:

 www.preugovor.org

 [prEUgovor](#)

 [prEUgovor](#)

Izradu ovog dokumenta finansijski je podržala Evropska unija u okviru projekta „PrEUgovor nadzor politika: izgradnja savezništava za jači uticaj u neizvesnoj budućnosti“. Za stavove iznete u dokumentu odgovorna je jedino koalicija prEUgovor i ne može se ni u kom slučaju smatrati da oni odražavaju stavove Evropske unije.